

ТЕМА 4. Взаимодействие между органите за закрила на детето в България

Нормативната рамка

Взаимодействия в практиката

Централен орган за координиране взаимодействието на органите за закрила на детето е Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД). С нейното създаване законодателят вменява в правомощията и задълженията ѝ да бъдат обхванати безусловно децата на територията на България. Дейността ѝ да достига всяко едно дете, без значение от конкретния му социален статус. Въпреки тази начална цел обаче, до днес, Държавната агенция се свързва повече с децата в риск.

Конвенцията на ООН за правата на децата гарантира равни права на всички деца. От къде обаче произхождат тези права и кой ги е определил? Правата де факто произтичат от нуждите на детето – право на живот и развитие, право на равно третиране, право на изказване на мнение, право на стабилна семейна среда, право на образование, право на достъп до здравни грижи и социални услуги, право на специални мерки за закрила при деца, които са в уязвима ситуация. Правата на децата съгласно Конвенцията се делят на три големи групи:

- Право на участие, които обхващат правото на изказване, на сдружаване, на достъп до информация по подходящ за зрелостта на децата начин и т.н

- Право на предоставяне на образование, здравеопазване, базисен стандарт на живот, храна, на достъп до до достиженията на науката и културата, право на отпочив и свободно време.

- Право за закрила – когато дете е в уязвима ситуация (дете в риск), то има нужда от допълнителна подкрепа.

В края на 2016 г. стартира политическа инициатива, чрез която да се наложат промени в ограничения обхват на действие на ДАЗД, чрез въвеждането на политически приоритети в работата с и за деца. Подчертава се, че всяко едно дете заслужава орган, който да стои плътно зад неговите мечти, желания и права. Равните права на всички деца биват гарантирани от Конвенцията на ООН за правата на децата и следва да се гарантират и чрез националните регламенти. Ето защо през 2017 г. ДАЗД поставя 3 основни приоритета: (1) Утвърждаване на модела за детското участие в общественния живот; (2) Разгръщане на политиките за деца към всички деца; (3) Въвличане на професионалните общности.

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

През 2018 г. задава нови 3 основни приоритета: (1) Здравословно хранене за деца; (2) Дигитална сигурност за деца; (3) Позитивен пример за деца.

Освен политическото задаване на посока на действие, въвеждането на приоритети ангажира и обществеността, като насочва ресурса на широкия партньорски кръг към сходен фокус. По този начин се акцентира върху възможностите на активно партньорство с неправителствения сектор, публично-частното партньорство и активното взаимодействие с местната власт.

Нормативно, партньорството се обосновава освен на Конвенцията за закрила на детето, и на Закона за закрила на детето. За да бъде интериоризирано, обаче, качествено и детайлно рамковото законодателство, се реализират инициативи за сключване на двустранни и многостранни споразумения (Тема 2), на създаването на национални програми и на хармонизирането на регионални и местни планове за изпълнение към Националната програма за закрила на детето, Националната стратегия за детето и прочее.

Основният инструмент, чрез който се въвлият органите за закрила на детето към трите приоритета на ДАЗД е Националната програма за закрила на детето. В нея са включени мерки и дейности, гарантиращи равните права на всички деца. Въвливането на професионалистите, утвърждаването на детското участие.

Основен момент в реализирането на приоритетите е качествената работа, която базира добрата координация чрез останалите органи за закрила. Въвличането на други министерства, непряко свързани със закрилата на децата, също е сред конкретните насоки на работа. По този начин изпълнява ключовата роля на Националния съвет за закрила на детето, в който с централна роля на взаимодействие по политиката за деца на национално ниво са ангажирани и Министърът на финансите, Министърът на младежта и спорта, секретаря на Националната комисия за борба с трафика на хора; Изпълнителния директор на Националния център по наркомании; Управителя на Националния осигурителен

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

институт; секретаря на Централната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет; Кмет - представител на Националното сдружение на общините в Република България и мандат на юридическите лица с нестопанска цел като пълноправни членове на съвета. Неправителствените организации – членове на Националния съвет за закрила на детето са до 12, представляващи над 1/3 от гласовете в Съвета. Самият съвет се състои от 29 члена.

Въвличането на бизнес средите е от стратегическа важност, защото именно те имат капацитета (чрез своята присъща динамичност, екзактност) да осъществят целите на практика в реалния живот. Чрез техния опит и подкрепа на техните инициативи се въвежда нов подход в практиката за деца. През 2016 г. пилотно биват избрани 3 компании, едни от най-големите и успешни в бранша си: Телус, ПерноРикар и Метлайф.

ПЕРНО-РИКАР: създава Лига на отговорните: култови заведения в столицата - Bedroom, Carrusel, Culture Beat, Club 365, Once upon a time...Biblioteka - прегърнаха инициативата на Групата Перно Рикар и на ДАЗД за създаване първата по рода си в България „Лига на Отговорните – заведенията професионалисти“. Лигата пое ангажимента да работи заедно за ограничаване на употребата на алкохол от непълнолетни и създаването на култура на отговорно сервиране на алкохол. Неформалната организация е отворена за нови заведения, които искат да работят за каузата. Първата инициатива в рамките на „Лигата на отговорните – заведенията професионалисти“ е кампанията „НЯМАШ 18? АЛКОХОЛЪТ ЩЕ ПОЧАКА“.

МЕТЛАЙФ: LifeChanger е проект, който се реализира за трета поредна година и има за цел да подобри финансовата култура и подготовката за вземане на важни финансови решения на ученици от гимназиален етап в България. В продължение на 5 месеца, от октомври до февруари 2017 г. ученици от 10 и 11 класове на 22 училища в София, Пловдив, Пазарджик, Варна, Бургас и Враца са включени в проекта. С помощта на образователна програма „Разумни финанси“, разработена от Джуниър Ачийвмънт България, учениците повишават познанията си за света на финансите, като вземат участие в изнесени лекции и беседи, състезания, посещение на локален офис на Метлайф и участие в интерактивна програма за управление на собствен бизнес - „Учебна компания“ на Джуниър Ачийвмънт. Деца от Съвета на децата са подготвени да бъдат обучители на свои връстници в уроците за финансова грамотност в инициативата на МетЛайф "Life changer 3". Инициативата се разраства в 20 населени места в рамките на 2017 г. и обхваща до три пъти повече учебни заведения и деца, спрямо предходните си издания.

ТЕЛУС: чрез "TELUS Ден на подкрепа" в училището за деца с увреден слух се стига до иниципирането на специализиран софтуер на български език за дигитални потребители с увреден слух.

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

От 2017 г. все повече бизнес организации разгръщат корпоративната си социална политика в името на бъдещето на децата, в т.ч. водещи производители, представители на финансови институции и др.

МЕДИИТЕ в ролята си на връзката с обществото, каналът, чрез който се разширява обсега до повече граждани, за по-добра ползност, адекватност, навременност (Тема 10) са в обхвата на разширения кръг от организации и институции, провеждащи политиката за деца и гарантиращи реализацията ѝ на практика.

Изключително важно е властите на местно ниво да се присъединят към разгръщането на политиката за деца, защото именно те са свързката с хората от определения регион: чрез включване на конкретни мерки и действия в годишните си планове за работа; организиране на пространства за изява на децата; участие на деца в работата на общината; чрез социални предприятия, публично-частни партньорства и ред (безкрай) други.

Интегрирания подход при извършване на проверки, свързани с нарушени права на дете е конкретно взаимодействие в практиката, обвързано с оптимизиране на административната тежест и подобряване инвестицията на ресурс в благосъстоянието на детето. Чрез регламент за използване на интегриран подход при извършване на проверки, сведен на вниманието на всички органи за закрила, които имат контролни правомощия, изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане и председателя на УС на Националното сдружение на общините в Р България се обединяват ресурсите и усилията между страните за осигуряване на ефективна система за взаимодействие при извършване на проверки, с цел синхронизиране на взиманите решения за последващи действия и минимизиране на вредните последици за децата от многократни изслушвания, нарушаване на нормалния им дневен ритъм на живот. Проверките се организират под ръководството на председателя на ДАЗД, съобразно неговите правомощия на специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето.

Интегрираната проверка има за цел да оцени създадените гаранции за спазване на правата на детето, за да повиши благосъстоянието на детето чрез оценка на функционирането на системата за закрила на детето; оценка на въздействието на системата върху потребителите; оценка на качеството на предоставянето услуги; повишаване на ефективността на дейности по закрила на детето; насърчаване на мерки за развитие и усъвършенстване на системата (Тема 8).

Активното сътрудничество с академичните среди - изключително важно както за осъществяването на целите и приоритетите на правителството, така и за успешното развитие на академичната програма за бъдещите професионалисти. Работата с академичните среди се осъществява чрез (неограничено до): участие в научни конференции; провеждане на лекции/беседи в университети с хуманитарни специалности; достъп до научни изследвания,

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

участие на научни специалисти в работни групи и промотиране на включването на темата за правата на децата в академичните програми; други.

Сътрудничество с работещите на терен: пряко включване с коментари, становища и предложения в процеса на разработване на методически указания, инструкции за работа, координационни механизми и други. Създаване на модел за пряко влияние върху адекватността на административните мерки, предписания и документи; активен обмен на опит; публичност и прозрачност на успехите и предизвикателствата.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Закон за закрила на детето
2. Конвенцията за правата на детето
3. Кънева, О., "Детето пациент или пациентът дете", 2017, сп. "Практическа педиатрия"
4. www.diuu.bg
5. www.sacp.government.bg